

Перспективи використання результатів дослідження. Проведене дослідження не вичерпує усієї проблеми виявлення інтелектуально обдарованих дошкільників. Перспективи подальших розвідок ми вбачаємо у розробці рекомендацій практичним психологам дошкільних навчальних закладів з означеної проблеми.

Summary

The article is sanctified to the questions of determination of gift in senior preschool age. The structural components of gift, terms that assist her opening, are examined. At the exposure of gift in preschool age the necessity of taking into account of вірогіднісного character of display of gift and consideration of her as structures is underlined that is only formed, what passes the initial stage of becoming.

Key words: giftednes, structural components, development.

Список використаних джерел

1. Богоявленская Д. Б. Игровая методика развития творческих способностей детей дошкольного возраста /Д. Б. Богоявленская // Игра и развитие дошкольников. — М. — 1990. — С. 82—93.
2. Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте. /Л. С. Выготский Психол. Очерк. Кн. для учителя. — М.: Просвещение, 1991. — 93 с.
3. Дьяченко О. М. Особенности развития воображения умственно одаренных детей / О. М. Дьяченко // Дошкольное воспитание. — 1993. — № 8. — С. 46—51.
4. Матюшкин А. М. Концепция творческой одаренности /А. М. Матюшкин //Вопросы психологи. — 1989. - № 6. — С. 29 — 33.
5. Моляко В. О. Чи можна навчати творчості? / В. О. Моляко // Обдарована дитина. — 1999. — № 3. — С. 2—4.

О.С. Козлова

ЗОВНІШНІСТЬ ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ ВИКЛАДАЧА ВНЗ

Анотація

Статтю присвячено психологічним особливостям впливу зовнішності на формування позитивного професійного іміджу викладача вищого навчального закладу. Розглядаються особливості впливу на професійний імідж викладача таких елементів зовнішності як природні фізичні дані, одяг, міміка, жести, пантоміміка, хода, голос та мовлення. Вказується,

що для формування позитивного професійного іміджу викладачу вищого навчального закладу доцільно цілеспрямовано вдосконалювати усі наведені елементи зовнішнього вигляду в комплексі.

Ключові слова: імідж, викладач вищого навчального закладу, зовнішність.

Анотація

Статья посвящена психологическим особенностям влияния внешности на формирование позитивного профессионального имиджа преподавателя высшего учебного заведения. Рассматриваются особенности влияния на профессиональный имидж преподавателя таких элементов внешности как природные данные, одежда, мимика, жесты, пантомимика, походка, голос и речь. Указывается, что для формирования позитивного профессионального имиджа преподавателю высшего учебного заведения целесообразно целенаправленно совершенствовать все указанные элементы внешнего вида в комплексе.

Ключевые слова: имидж, преподаватель высшего учебного заведения, внешность.

Постановка проблеми. Діяльність працівників освітньої галузі визначають сьогодні як надання освітніх послуг [10,], то ж викладачі вищих навчальних закладів із «сіячів розумного, доброго та вічного» перетворюються на надавачів, або на продавців освітніх послуг, що змушені працювати в умовах жорсткої конкуренції, пов'язаної із зниженням кількості абітурієнтів та, відповідно, студентів та із впровадженням Болонської системи освіти, яка передбачає самостійний вибір студентами навчальних дисциплін. Внаслідок зазначеної ситуації все більше викладачів вищих навчальних закладів починають піклуватися про підвищення власного рейтингу [8, с. 7], перейматися тим, як їх сприймають студенти, колеги та керівництво, інакше кажучи, починають турбуватися про власний позитивний професійний імідж, який за умов конкуренції стає одним із основних предикторів успішності професійної діяльності.

За своєю психологічною сутністю імідж будь-якої людини є образом, що виникає як результат соціальної перцепції. А сприйняття людини людиною, як відомо, починається із сприйняття зовнішності [1, с. 7], і для того, щоб в аудиторії сформувалась загальна позитивна оцінка того, хто перед нею виступає, фахівці з психології спілкування радять намагатися справити гарне враження, задля чого необхідно «одягнутися відповідно до ситуації, ретельно привести себе до ладу і триматися так, щоб виглядати привабливо» [2; с. 239]. Тому не викликає здивувань той факт, що багато науковців сьогодні,

намагаючись допомогти викладачам-практикам у цілеспрямованому створенні позитивного професійного іміджу, приділяють значну увагу саме роботі над зовнішністю. Однак, більшість наявних робіт, присвячених зовнішності як фактору позитивного професійного іміджу викладача вищого навчального закладу, містить лише конкретні рекомендації для викладачів: який одяг обрати, якою має бути зачіска, як добирати аксесуари тощо [2; 4; 8; 14 та ін.], тоді як психологічні закономірності, що лежать в основі цих рекомендацій, залишаються поза увагою авторів публікацій, а звідси й читачів — викладачів-практиків. Водночас без розуміння психологічних особливостей впливу зовнішності на формування позитивного іміджу складно застосовувати загальні рекомендації до кожного конкретного випадку.

Отже, мета статті: визначити психологічні особливості впливу зовнішності на формування позитивного професійного іміджу викладача вищого навчального закладу.

Результати теоретичного аналізу проблеми. У повсякденному житті кожна людина відображає фізичний вигляд інших людей, зіставляючи, диференціюючи та оцінюючи анатомічні ознаки, робить висновки про їхню стать, вік, стан здоров'я, актуальний психічний стан тощо [1, с. 14]. Згідно результатів опитування українських студентів, зовнішня привабливість хоч і не є вирішальним фактором формування саме професійного іміджу викладача, однак і в даному випадку вона є бажаною характеристикою [14]. Водночас відомо, що існує так званий стереотип фізичної привабливості, який полягає в презумпції того, що фізично привабливі люди мають соціально бажані риси: що характеризується як красиве, сприймається як хороше. І за твердженням відомого соціального психолога Д. Майерса, діти засвоюють цей стереотип у ранньому віці: «Білосніжка та Попелюшка красиві – і хороші, чаклунка та зведені сестри потворні – і погані» [11, с. 525]. У результаті красиві люди сприймаються як такі, що мають привабливі риси характеру. Так, за інших однакових умов, красивіші люди вважаються більш щасливими, сексуальними, комунікабельними, розумними, удачливими, хоча й не більш чесними та

турботливими по відношенню до інших [11, с. 525].

Згідно результатів досліджень, привабливі люди бувають підкреслено мужніми чи жіночними [11, с. 527]. Жінки вважаються більш привабливими, якщо у їхній зовнішності є щось «дитяче» (наприклад, великі очі), що ніби наводить на думку про відсутність схильності до домінування. Чоловіки видаються більш привабливими, коли їх обличчя та поведінка говорять про зрілість та владність [11, с. 529]. Цікаво, що привабливі фігура та обличчя не дуже відрізняються від «середніх». Носи, ноги та фігури, які не є замалими чи завеликими, сприймаються як привабливі. Так у дослідженні 32 обличчя студентів коледжу наклали одне на одне та вивели «середнє» обличчя. Студенти оцінили усереднене обличчя як більш привабливе, аніж 96 % індивідуальних облич. Тому бездоганна середня зовнішність є привабливою [11, с. 529], а якщо підсилити привабливі риси, то дуже привабливою [11, с. 530].

За Д. Майерсом, фізична привабливість найбільше впливає саме на перше враження, що формується про людину [11, с. 526], однак в сучасному суспільстві «перші враження важливі і набувають все більшого значення по мірі того, як суспільство стає більш рухливим та урбанізованим, а людські контакти стають все більш квапливими та ефемерними» [11, с. 526]. Слід зазначити, що чималу роль у формуванні першого враження відіграє не лише природна привабливість, а й одяг, який людина для себе обрала [1, с. 14].

Як свідчать результати опитувань, переважна частина українських викладачів не замислюється над тим, яку інформацію несе в собі їхній зовнішній вигляд [4]. Натомість спеціалісти в галузі психології спілкування К. Вердербер та Р. Вердербер наголошують, що одяг завжди передає оточуючим певні повідомлення про свого власника, які можуть сприяти встановленню контактів та підтримці міжособистісних стосунків чи, навпаки, створюють бар'єри в спілкуванні [2, с. 64]. Таким чином, одяг виступає в якості невербальної форми комунікації, що вказує оточуючим, якою є стать його власника, який його вік та соціально-економічний статус, наскільки сексуальною чи асексуальною, врівноваженою чи неуврівноваженою, впевненою

чи невпевненою в собі, консервативною та радикальною людиною він є тощо [12]. Тому добираючи робочий одяг, викладач має перш за все поміркувати над тим, що саме він хоче розповісти про себе, повідомити студентам, колегам та керівництву своїм зовнішнім виглядом.

Важливо те, що правильно підібраний одяг не лише несе в собі відповідну інформацію, а й допомагає замаскувати непривабливі риси зовнішності, відволікти від них увагу спостерігача, сконцентрувавши її на привабливих рисах [12]. Дослідженнями було встановлено, що «комуфляжну» роль в одязі можуть виконувати колір та фактура тканини, напрямок ліній та декоративні елементи. Так, темні кольори відволікають увагу від непривабливих фізичних рис, таких як надмірна вага, тоді як світлі тони привертають увагу спостерігача. Гладкі тканини мають більші камуфляжні властивості порівняно із тканинами з малюнками чи візерунками, адже вони не містять нічого, що могло б привернути та затримати увагу спостерігача. Оскільки напрямок ліній дозволяє контролювати рухи очей, коли одяг розробляється в стилі, що спрямовує рухи очей спостерігача догори і вниз уздовж тіла його володаря, то створюється ілюзія, що володар одягу є високим. І навпаки, горизонтальні лінії в одязі спрямовують рухи очей поперек тіла, створюючи тим самим ілюзію більшої фігури. Декоративні елементи в одязі також посилюють привабливість та забезпечують маскування, адже не лише спрямовують увагу спостерігача на привабливу ділянку тіла, а й відволікають від непривабливої області [12].

Водночас навіть ідеально підібраний одяг не буде справляти гарного враження, якщо його володар не є охайним [12; 8, с. 3]. Окрім того, для того, щоб почувати себе в одязі впевнено та комфортно, його рекомендують «обносити» перед тим, як вдягати на роботу [7].

Фахівці з іміджеології наголошують також, що кожна деталь у зовнішньому вигляді має бути продуманою та виглядати бездоганно, адже будь-яка непродумана чи недопрацьована дрібничка може зіпсувати загальне позитивне враження [7] так, як, наприклад, облуплений лак на нігтях зводить нанівець ефект від елегантної сукні та зачіски. Цьому факту можна знайти

власне психологічне пояснення: відомо, що ми сприймаємо зовнішній вигляд людей цілісно, як своєрідний гештальт, і цілісний образ, що формується як результат такого відображення, є якісно іншим, аніж відображенням механічно поєднаних окремих елементів, інакше кажучи в результаті соціальної перцепції в першу чергу формується цілісний образ людини, а не окремі образи рук, ніг, вух тощо (окремі образи можуть теж формуватися, але вже після того, як цілісний образ сформовано), тому недолік якогось із складових елементів стає недоліком цілісного образу і «псує» його в цілому.

Слід зауважити, що зовнішній вигляд людини утворюють не лише її анатомічні ознаки та одяг, а й так звані функціональні ознаки. Зокрема, відомий психолог О. О. Бодальов вказує на наявність таких функціональних ознак зовнішності як то: міміка, жестикуляція, хода, постава, голос, а також мовлення [1, с. 15]. Розглянемо, як кожна з цих ознак впливає на формування позитивного професійного іміджу викладача.

За О. О. Бодальовим, обличчя людини є найважливішим інструментом спілкування, адже більшість людей, коли спілкуються, концентрують свою увагу на обличчях партнерів (і найбільше на очах, які стають видимим центром людини для того, хто її сприймає), бо саме на обличчі розташовані дистанторецептори та від обличчя лунає голос [1, с. 16]. Тут варто зауважити, що оскільки спілкування викладача зі студентами носить переважно монологічний характер, значимість обличчя викладача як інструменту є ще більшою порівняно з іншими ситуаціями спілкування. Зокрема, дослідження встановили, що за нерухомого або невидимого обличчя лектора втрачається 10-15% навчальної інформації [6, с. 69].

Детально розглядати особливості сприйняття міміки, жестів та пантоміміки ми не будемо, адже психологія невербальної комунікації на сьогодні є достатньо розвиненою галуззю, оглянути навіть основні наукові дані в межах однієї статті неможливо, і велика кількість психологічної літератури, присвяченої питанням невербального спілкування, доступна широкому колу читачів, то ж кожний бажаючий може поглибити свої знання в цій сфері.

Зазначимо лише, що скорочення м'язів обличчя змінюють його вираз та сигналізують про стани людини [1, с. 16], і фахівці з психології спілкування наголошують на тому, що вираз обличчя людини, що виступає перед аудиторією, має відповідати тому, що вона говорить у даний момент. Слухачі негативно реагують на кам'яний вираз обличчя, постійні гримаси та сердиті погляди. Натомість позитивну реакцію викликає відкритий та щирий вираз обличчя, який відображає думки та почуття. Для того, щоб обличчя набувало відповідного виразу, викладачу необхідно активно розмірковувати над тим, що він говорить [2, с. 251-271].

З жестикуляції викладача студенти можуть зробити висновок про його ставлення до якоїсь події, особи, предмету тощо, про властиві йому бажання чи стани. Особливості жестикуляції, що спостерігаються протягом тривалого часу, можуть стати підставою для висновку про якісь особистісні риси, наприклад, метушливість чи схильність до мелодраматичності [1, с. 18].

Цікаво, що міміка, жестикуляція, пантоміміка, можуть увійти до образу, що формується в студентів при відображенні викладача. Однак насправді вони можуть бути і типовими, і зовсім не характерними для нього, і виражати лише випадковий стан [1, с. 19].

Збагатити враження студентів стосовно викладача можуть постава (пряма, сутула, згорблена, млява чи бадьора) та характер ходи [1, с. 21]. Пряма постава та розправлені плечі під час виступу перед аудиторією свідчать про врівноваженість. Натомість викладач, який сутулиться, справляє погане враження як не дуже впевнений у собі, або занадто безтурботний. Окрім того, потрібно уникати немотивованих рухів (які часто виникають через хвилювання), як то підстрибування та розкачування, переступання з ноги на ногу чи ходіння з одного кінця аудиторії в інший. Краще прямо стояти на обох ногах [2, с. 251-271].

Характер ходи пов'язують із фізичним самопочуттям та віком (стареча хода), зі станом («войовничча» хода) тощо [1, с. 21]. Неприродна хода викладача може «розповісти» про стан «скутості», надмірного напруження, а також про

тілесні аномалії. Прискорений чи уповільнений темп ходи, як і загалом моторика, виражає загальний стан організму, а, за свідченням деяких зарубіжних вчених, ще й надає інформацію про особистісні характеристики людини, так, наприклад, розкачування при ходінні свідчить про охайність, точність, іноді навіть про педантичність чи марнославство. Крім того, порушення нормальних пропорцій між зростом людини та довжиною її кроку також може свідчити про певний стан чи навіть риси характеру, зокрема, великі кроки низькорослої людини можуть означати її бажання якомога швидше досягати мети, цілеспрямованість, енергію, натомість маленькі кроки високої людини можуть бути ознакою не лише неквапливості, а й сором'язливості, бажання віддалити зустріч із кимось тощо [1, 20]. Тому викладачу варто постійно слідкувати за тим, як він ходить, не лише в аудиторії, а й у коридорах та інших приміщеннях навчального закладу, і демонструвати власною ходою саме той стан, у якому він хоче бути сприйнятим.

Голос також є одним із компонентів зовнішності, то ж, відповідно, він також впливає на враження, яке формується про людину в тих, хто її оточує. Голос може «видати» переживання викладача, повідомити про його ставлення до того чи іншого факту, допомогти краще зрозуміти самопочуття та темперамент свого власника чи навіть розкрити деякі риси його характеру як, наприклад, впевненість чи невпевненість у собі [1, с. 22]. Водночас у деяких досвідчених викладачів голос може бути настільки натренованим, що майже не видаватиме особистої інформації [1, с. 22].

Голос викладача має бути поставленим: рухливим, сильним, звучним, гнучким, підготовленим до великих навантажень та витривалим, а для цього слід розвинути природні голосові дані (об'єм, силу та звучність голосу), навчитись правильному мовленнєвому диханню за допомогою спеціальних дихальних вправ [7].

За даними українських вчених, приємний тембр голосу є однією із психологічних ознак, що характеризують позитивний професійний імідж сучасного викладача [9]. Однак, як наголошують фахівці з риторики та

іміджеології [7], ніяка милозвучність тембру не здатна компенсувати нечіткість вимови, особливо в діяльності педагога, для якого хороша дикція, що передбачає чітку вимову, чисте та бездоганне звучання кожної фонемі окремо, а також слів та фраз у цілому, - професійно важлива якість. Відомо, що погана дикція ускладнює розуміння аудиторією тексту, який промовляється, заважає ефективному спілкуванню, тому, звичайно, викладачеві, який говорить нечітко та невиразно, надзвичайно важко завоювати прихильність студентської аудиторії [7.]. Вдосконалити власну дикцію кожен викладач може самостійно, шляхом тренувань, виконуючи вправи артикуляційної гімнастики, опис яких можна знайти в спеціалізованій літературі.

Одна з умов чутності голосу в аудиторії – його польотність, тобто вміння надсилати свій голос на відстань та регулювати його гучність. Має значення й рухливість, тобто зміни за висотою тонального рівня. Кожний голос характеризується діапазоном (об'ємом), або властивою йому сукупністю музичних тонів. Межі діапазону визначають найвищий та найнижчий тон, і його звуження призводить до монотонності, в результаті чого в студентів виникає дрімотний стан і притуплюється сприйняття змісту промови [2, с. 251-271]. Щоб цього не відбувалося, викладачу необхідно слідкувати за тим, щоб його голос охоплював щонайменше октаву: чотири ноти вище середини та чотири ноти нижче [7]. Ентузіазм, радість та недовіра зазвичай передаються високим голосом, гнів та страх – теж доволі високим, але в більш широкому діапазоні тональності, сили та висоти звуків. Горе, смуток, втома зазвичай передаються м'яким та приглушеним голосом з пониженням інтонації до кінця фрази [13, с. 144].

Швидкість мовлення також відображає почуття: швидке мовлення – стурбованість та занепокоєність; повільне мовлення свідчить про пригнічений стан, горе, зарозумілість чи втому [13, с. 144]. Оптимальним вважається темп, за якого викладач вимовляє 120-150 слів на хвилину [5, с. 37]. Непотрібні заминки в мовлення може привнести хвилювання. Зазвичай незначне хвилювання допомагає викладачеві набути ентузіазму стосовно того, що він говорить, надає

промові емоційності, однак якщо хвилювання є занадто сильним, можуть виникати паузи або, навпаки, занадто швидкий темп, мовлення може стати невиразним та нечітким [13, с. 144], то ж для подолання такої проблеми варто скористатися техніками саморегуляції психічних станів.

Насамкінець слід зазначити, що аудиторія прихильно ставиться до викладачів, які поводять себе дружелюбно, адже посмішка та доброзичливий тон голосу допомагають створити атмосферу теплоти, яка дозволяє студентам більш комфортно відчувати себе під час сприйняття інформації, яку надає викладач, та взаємодії із ним [2; с. 239].

Висновки. Оскільки в результаті соціальної перцепції у суб'єктів сприйняття формується цілісний образ зовнішнього вигляду людини, яка є об'єктом сприйняття, котрий виступає як гештальт, що не зводиться до механічного поєднання окремих складових елементів, роботу над вдосконаленням власного зовнішнього вигляду викладачу вищого навчального закладу слід проводити комплексно: використовуючи конкретні поради фахівців-іміджмейкерів, психологів, риторів тощо, варто одночасно працювати над покращенням та вдосконаленням (а також постійно відслідковувати в ході здійснення професійної діяльності) кожного із елементів зовнішності: фізичного вигляду тіла та обличчя, одягу, а також таких функціональних ознак зовнішності, як міміка, жестикуляція, хода, постава, голос та мовлення. Звичайно, даний підхід вимагає від викладача чималих зусиль, однак його успішна реалізація допоможе педагогу виглядати в очах студентів та колег не лише привабливо, а й відповідно до своєї професійної ролі. Водночас варто пам'ятати, що цілеспрямоване формування власного позитивного професійного іміджу не зводиться виключно до роботи над зовнішнім виглядом, адже «за одягом» все ж таки лише «зустрічають», і зовнішня привабливість, хоч і важлива, але не здатна затьмарити інші людські якості [11, с. 526]. Саме в дослідженні інших факторів позитивного професійного іміджу викладача вищого навчального закладу ми вбачаємо перспективи для подальших наукових пошуків.

Summary

The article is dedicated to psychological specifics of appearance's influence on forming a positive professional image of teacher of the higher educational institution. Following appearance factors were studied: natural characteristics, facial expression, clothes, features, gestures, pantomime, walk, voice and speech. It is concluded that in order to form a positive professional image teacher should improve all the traits mentioned above in complex.

Key words: image, higher educational institution teacher, appearance

Список використаних джерел

1. Бодалев А. А. Восприятие и понимание человека человеком / Алексей Александрович Бодалев. — М. : Изд-во Моск. ун-та, 1982. — 200 с.
2. Бутенко Н. Формування і презентація іміджу викладача як складова його професійно-педагогічної культури та запорука ефективної діяльності / Н. Бутенко // Вісник Львівського університету. Сер. пед. — 2005. — Вип. 19, Ч. 1. — С. 96—103.
3. Вердебер Р. Психология общения / Р. Вердебер, К. Вердебер. — СПб. : ПРАЙМ-ЕВРОЗНАК, 2003. — 320 с. — (Серия «Главный учебник»).
4. Завгородня Т. Виховання іміджу як важлива складова психолого-педагогічної підготовки викладача вищої школи / Т. Завгородня // Вісник Львівського університету. Сер. пед. — 2009. — Вип. 25, Ч. 1. — С. 87—92.
5. Зельдович Б. З. Деловое общение / Борис Захарович Зельдович. — М. : Альфа-Пресс, 2007. — 456 с.
6. Измайлова М. А. Деловое общение : Учебное пособие / М. А. Измайлова. — 2-е изд. — М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и К^о», 2009. — 252 с.
7. Имиджеология. Как нравится людям / [сост. Шепель В. М.]. — М. : Народное образование, 2002. — 345 с.
8. Кайдалова Л. Г. Професійна підготовка та імідж сучасного викладача. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ppmb/texts/2009-01/09klgimt.pdf.
9. Ковальова О. О. Психологічні особливості формування основ професійного іміджу у майбутніх педагогів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / О. О. Ковальова. — Одеса, 2007. — 20 с.
10. Ліцензійні умови надання освітніх послуг у сфері вищої освіти : у ред. від 30.12.2011 / Міністерство освіти і науки України. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0075-04>.
11. Майерс Д. Социальная психология / Дэвид Майерс ; [пер. с англ. В. Гаврилов, С. Шпак, С. Меленевская, Д. Викторова]. — 6-е изд., перераб. И доп. — СПб. : Питер,

2002. — 752 с.: ил. — (Серия «Мастера психологии»).
12. Психологическая энциклопедия / [ред. Р. Корсини, А. Ауэрбах]. — 2-е изд. — СПб. : Питер, 2003. — 1094 с.
13. Психология и этика делового общения: Учебник для вузов / [ред. проф. В. Н. Лавриненко]. — 4-е изд., перераб. и доп. — М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2005. — 415 с.
14. Тимошенко В. М. Формування професійного іміджу майбутнього викладача вищої школи. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pfto/2010_7/files/PD710_52.pdf.

УДК 159.92

А. М. Крицька

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ

Анотація

У статті розглянуто проблему формування художнього смаку як необхідної умови розвитку професійної компетентності майбутніх дизайнерів.

Ключові слова: професійна компетентність, художній смак, майбутній дизайнер.

Аннотация

В статье рассмотрено формирования художественного вкуса как необходимого условия развития профессиональной компетентности будущих дизайнеров.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, художественный вкус, будущий дизайнер.

Постановка проблеми. Професійна компетентність є якістю особистості та характеризує рівень її інтеграції у те чи інше специфічне середовище професійної діяльності. Будь-яка сфера професійної діяльності у силу інтегральних тенденцій сучасної людської цивілізації (що виявляється у глобалізації, появі міждисциплінарних наукових напрямів та потребі суспільства у творчому багатогранному спеціалісті) так чи інакше пов'язана з багатьма суміжними сферами професійної діяльності.

Аналіз досліджень і публікацій. Формування художнього смаку як необхідної складової розвитку професійної компетентності у майбутніх дизайнерів присвячені роботи С. Максименка, А. Бузова, Б. Лихачова, В. Костомарова, А. Молчанової. Аспекти проблеми, зверненої до розвитку художнього смаку студентів-дизайнерів у процесі освоєння мистецтва,